

RADNI ODNOSI

1. Odluka o izvanrednom otkazu može se temeljiti na razlozima navedenim u prethodnoj odluci o privremenom udaljenju radnika s posla.

Iz obrazloženja:

Predmet pobijanja bila je i odluka o privremenom udaljenju na koju je poslodavac ovlašten, prema odredbi čl. 145., st. 10. Zakona o radu (N.N., br. 38/95., 54/95., 65/95., 102/98., 17/01., 82/01., 114/03., 123/03., 142/02. i 30/04. – dalje u tekstu: ZR), ako izvanredno otkazuje radni odnos zbog osobito teške povrede obveze iz radnog odnosa do okončanja sudskog spora. Okolnost da je dana prije nego što je izrečen izvanredni otkaz nije od utjecaja, jer iz sadržaja navedene odredbe proizlazi da se donosi u vezi s izvanrednim otkazom kako je bilo u ovome slučaju.

Budući da razlozi koji opravdavaju izricanje izvanrednog otkaza ne moraju biti predviđeni u općem aktu poslodavca jer, kako propisuje odredba čl. 107., st. 1. ZR-a, to je ona osobito teška povreda obveze iz radnog odnosa ili neka druga osobito važna činjenica koja čini nemogućim nastavak radnog odnosa. Stoga se takvo tumačenje sadržaja „načela zakonitosti“ ne zahtijeva ni kod odluke o privremenom udaljenju. Ni obveza savjetovanja s radničkim vijećem nije

propisana, što bi bilo protivno institutu suspenzije koji zahtijeva da u određenim situacijama radnik promptno napusti posao. Na kraju, opravdanost razloga za otkaz govori u prilog odluci o privremenom udaljenju.

Županijski sud u Zagrebu, Gžr-1077/10 od 12.4.2011.

2. Starijim radnicima s duljim radnim stažem u slučaju poslovno uvjetovanih otkaza treba, sukladno odredbi čl. 107., st. 3. Zakona o radu, dati prednost za ostanak na radu.

Iz obrazloženja:

Točno je da je sudska praksa zauzela stajalište da je autonomno pravo poslodavca da ocijeni kojem će kriteriju i u kojoj mjeri dati prednost pri utvrđivanju za koji je radnicima prestala potreba, pa štoviše i da sam poslodavac određuje i druge kriterije osim onih koje Zakon o radu (N.N., br. 149/09. – dalje u tekstu: ZR) navodi, ali to ne znači da poslodavac može postaviti kriterije koji će biti u suprotnosti sa zakonom. To je u ovom slučaju, prema mišljenju ovog Suda, upravo učinio tuženik kada je odlučio da kriterij za otkaz bude „blizina“ mirovine, odnosno dokaz onome tko je bliži mirovini (i to neovisno o tome koliko ona daleko bila, kao što je ovdje slučaj – tužitelj ima 47 godina starosti i 22 godine staža). Naime,

ovaj Sud smatra da je intencija zakonodavca bila da se upravo oni radnici s duljim stažem, odnosno godinama starosti, koje godine u pretežitom broju slučajeva proporcionalno rastu, pri odlučivanju o otkazu moraju više štiti, a ne da se takvim radnicima može prije otkazati. Takvo shvaćanje proizlazi iz odredbe čl. 107., st. 3. ZR-a koja propisuje da pri odlučivanju o poslovno i osobno uvjetovanom otkazu poslodavac mora voditi računa o trajanju radnog odnosa, starosti, invalidnosti i obvezama uzdržavanja koja terete radnika. Da je to tako proizlazi i iz odredbe čl. 150., st. 1., toč. 4. ZR-a koja propisuje da se otkaz radniku starijem od 60 godina može dati samo uz prethodnu suglasnost radničkog vijeća, odnosno sindikalnog povjerenika (čl. 152., st. 3. ZR-a).

Županijski sud u Dubrovniku, Gž-81/12 od 25.1.2012.

3. Ugovor o djelu može značiti da je de facto sklopljen ugovor o radu na neodređeno vrijeme (prikriven pravni posao).

Iz obrazloženja:

U provedenom postupku je u bitnome utvrđeno da je tužiteljica kontinuirano iz mjeseca u mjesec, a najmanje u razdoblju od 1. svibnja 2003. do polovice 2005. obavljala poslove kod tuženika na osnovi pisanih tipskih ugovora o djelu.

Obujam i vrsta obavljenog rada utvrđeni su iz priloženih preslika scenarija za pojedine emisije tuženika i ocjenom iskaza saslušanih svjedoka prema kojima je tužiteljica u istom razdoblju imala obvezu svakodnevno dolaziti na posao, prisustvovati tjednim kolegijima (sastancima redakcije), radila je prema uputama nadređenih, imala je i fizičko mjesto rada u poslovnim prostorijama poslodavca te se služila sredstvima tuženika, kao i da je trajanje dnevnog reda bilo uvjetovano vrstom i terminom emisije, te vrstom radnih zadataka vezanih za njih.

Zbog navedenog, prema stajalištu suda prvog stupnja, rad tužiteljice je u utuženom razdoblju imao karakter radnog odnosa u smislu odredaba Zakona o radu (dalje u tekstu: ZR).

Drugostupanjski sud prihvaća zaključak i stajalište suda prvog stupnja o karakteru predmetnog rada.

Razlike između ugovora o radu i ugovora o djelu često mogu biti teško uočljive kada bi se inzistiralo samo na definicijama predmeta tih ugovora prema Zakonu o radu i čl. 600. Zakona o obveznim odnosima (N.N., br. 53/91., 73/91., 111/93., 3/93., 107/95., 7/96., 91/96. i 112/99.). Naime, iako je izvođač ugovora o djelu obavezan raditi prema uputama i uz nadzor naručitelja, nije riječ o podređenosti (subordinaciji), koja je bitno obilježje radnog odnosa, u granicama koje poslodavac ili od njega na to ovlaštena osoba određuje radniku gdje, kada, što i kako će raditi.

Zbog navedenog, u konkretnom slučaju, i u stvarnom i formalnom smislu, radi se o ugovoru o radu kao disimuliranom (prikrivenom) pravnom poslu koji je simuliran (fiktivnim ugovorima – ugovorima o djelu), čime nije promijenjen karakter tih ugovora.

Prema tome, ovdje se, i u subjektivnom i u objektivnom sadržajnom smislu, radi o ugovoru o radu na osnovi kojeg je tužiteljica kontinuirano iz mjeseca u mjesec obavljala kod tuženika kao poslodavca poslove radnog mjesta – novinar suradnik za koje nije primala adekvatnu plaću i nije ostvarivala ostala prava iz radnog odnosa.

Na osnovi svega izloženog, i prema stajalištu ovog Suda drugog stupnja, u predmetnoj pravnoj stvari pravilno je primijenjena presumpcija iz čl. 8. (13.), st. 2. ZR-a kao i povreda odredbe čl. 10. (15.), st. 5. ZR-a te je sud prvog stupnja na valjano utvrđeno činjenično stanje pravilno primijenio materijalno pravo kada je izloženi tužbeni zahtjev prihvatio.

Županijski sud u Zagrebu, Gžr-1900/09-2 od 22.2.2011.

4. Za prestanak radnog odnosa na određeno vrijeme bitna je namjera stranaka o njegovom trajanju.

Iz obrazloženja:

Prvostupanjskom presudom odbijen je podnositeljčin tužbeni zahtjev kojim je tražila da sud utvrdi da otkaz ugovora o radu kojeg je tuženica, Opća bolnica Pula, dala podnositeljici, na temelju odluke o prestanku ugovora o radu na određeno vrijeme od 14. rujna 2005., nije dopušten, kao i da radni odnos podnositeljice kod tuženice nije prestao.

Podnositeljica navodi da je poduzela sve radnje kako bi upozorila tuženicu na istek ugovora, te da je postupala u skladu s nalogima pretpostavljenih, odnosno da je ostala na poslu sukladno potrebama službe i nakon povratka M.K. s bolovanja (10. listopada 2005.) i to na drugom odjelu (gastroenterologiji). Stoga smatra netočnima tvrdnje tuženice da je zlonamjerno odugovlačila s potpisivanjem novog ugovora o radu na određeno vrijeme, a posebno smatra neosnovanim navode da se služila prijevarom na način da je nastavila s radom, bez potpisivanja ponuđenog ugovora o radu kako bi zasnovala radni odnos na neodređeno vrijeme. Navodi da nikako ne bi mogla nastaviti s radom da tuženica to nije htjela, odnosno da ni teoretski nije moglo doći do situacije da je podnositeljica odbijala ili odugovlačila potpisati ugovor o radu na određeno vrijeme da joj je on bio predočen sukladno zakonu.

U postupku pokrenutom ustavnom tužbom na temelju čl. 62., st. 1. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske (N.N., broj 99/99., 29/02. i 49/02. – pročišćeni tekst, u daljnjem tekstu: Ustavni zakon), Ustavni sud, u granicama zahtjeva istaknutog u ustavnoj tužbi, utvrđuje je li u postupku odlučivanja o pravima i obvezama povrijeđeno podnositelju ustavno pravo, pri čemu se, u pravilu, ne upušta u pitanje jesu li sudovi pravilno i potpuno utvrdili činjenično stanje i ocijenili dokaze. Za Ustavni sud relevantne su samo one činjenice o čijem postojanju ovisi ocjena o povredi ustavnog prava.

Prvostupanjski i drugostupanjski sud odbili su tužbeni zahtjev podnositeljice, polazeći od utvr-

đenja i zaključka da je podnositeljica 24. lipnja 2005. zaključila s tuženicom ugovor o radu na određeno vrijeme. Prema njegovom sadržaju proizlazi da se sklapa s trajanjem od tri (3) mjeseca za poslove medicinske sestre na Djelatnosti za unutarnje bolesti – Odjel pulmologije, s početkom rada od 26. lipnja 2005. Ugovor je zaključen zbog potrebe za zamjenom drugog radnika, odnosno radi zamjene K.M., radnice na bolovanju.

Prvostupanjski sud je također utvrdio da je odlukom tuženice, koja nosi datum 14. rujna 2005. (tuženica je tvrdila da je ispravan datum 14. listopada 2005.), utvrđen prestanak radnog odnosa podnositeljice kod tuženice s danom 24. listopada 2005., kao i to da je podnositeljici ponuđen ugovor o radu na određeno vrijeme za daljnje razdoblje od šest (6) mjeseci, ali na drugom radnom mjestu koji ona nije potpisala.

Zaključak je nižestupanjskih sudova, u smislu čl. 10., st. 1. i 4. Zakona o radu (N.N., br. 38/95., 54/95., 65/95., 17/01., 14/03. i 30/04. – u daljnjem tekstu: ZR), da ugovor o radu na određeno vrijeme, koji je sklopila podnositeljica s tuženicom, nije prerastao u ugovor o radu na neodređeno vrijeme (čl. 10., st. 5. ZR-a), budući da je njegov prestanak vezan uz ugovoreni rok trajanja, ali i s utvrđenom namjerom stranaka o njegovom trajanju, do nastupanja određenih okolnosti, tj. povratkom s bolovanja radnice koju je podnositeljica zamjenjivala kako je to izričito obrazloženo u razlozima drugostupanjske presude. Okolnost da je podnositeljica, po vlastitoj tvrdnji, još tri dana (po podacima tuženice dva dana) nastavila s radom kod tuženice, nižestupanjski sudovi povezuju sa činjenicom pripremljenog novog ugovora o radu na određeno vrijeme koji međutim podnositeljica nije potpisala.

Polazeći od navedenih utvrđenja sudova, Vrhovni sud je ocijenio pravilnim zaključak prvostupanjskog i drugostupanjskog suda da je glede utvrđenog prestanka zaključenog ugovora o radu na određeno vrijeme zakonito postupljeno, zbog čega je podnositeljčin tužbeni zahtjev neosnovan.

Za istaknutu povredu prava jednakosti pred zakonom podnositeljica nije dala ustavnopravno relevantne razloge, a razlozi koje ističe u ustavnoj tužbi ponovljeni su razlozi iz revizije, odnosno prethodno iz žalbe.

Ocjena je Ustavnog suda da su, u konkretnom parničnom sporu, nakon provedenog dokaznog

postupka, sudovi pravilno primijenili mjerodavno materijalno pravo, te odbili podnositeljičin tužbeni zahtjev, za što su sva tri suda dala argumentirana obrazloženja u osporenim presudama koja Ustavni sud prihvaća.

Ustavni sud RH u Zagrebu, broj U-III-2147/2009 od 4.7.2012.

*mr. sc. Rihard Gliha, dipl. iur.
Zagreb*